TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No RTB-376-1

عالم اسلامك مدار افتخاری اولان فیلسوفلردن (فخر الدین رازی) دخی بر کوزل رباعی ایله عینی صورتده اعتراف عجز ایدیور:

هرگز دل من ز علم محروم نشد ؛ کم ماند ز اسرار که مفهوم نشد

هفتاد و دو سال ، فکر کردم شب و روز ؛ معلومم شد که هیچ معلوم نشد . الی آخره !(*)

حامد ، آغنوستیزملك دستور فلسفیسنی و [illegible] صوکره ، الهیات نقطهٔ نظرنده ده اونی طوغرو بولویور و یکی بر کسوهٔ افاده ایله عینی اعتقادی تکرار ایدیور . [illegible]

بز هر شیده بر مسبب ، و کائناتك فوقنده بر مسبب الاسباب آریورز ، اونك حقیقتی بیلمك ایستیورز . دیمك که ذات الوهیتی بیلمك ایستیورز . فقط انسان کندینی بیلیور می عجبا ؟..

انسان نه ؛ دیمك بیلیر می انسان — ایتمکله ایچون خدایی اذعان
محکوم خیال آدم اولمه ؟ — ممکنمی او کبریای مطلق
تجرید چیقار ، نه وینه نقصان — نه عقل بیلیر انی ، نه وجدان
هیچ محکمه ، کلیر می بزدان ؟!.. — بز حکم ایدهلم ، نه زعمدر بو !؟

مع مافیه شاعرینه الٰهی غریب بر صورتده تصور ایتمك مجبوریتندن قورتوله‌میور . کائناتی کیف ما یشا تصرف ایتمك الوهیته اعتقادمزك ارکان اساسیه‌سندندر . الهیات ایله متوغل بولونانلر بیلیرکه بو رکن اعتقاده استناد ایده‌رك (مسئلهٔ الوهیت) محاکمه اولونورسه (فاعل مختار) تصورینه وارلیر . او ده (caprice) فرضیه‌سنه پیوسته اولورکه ادارهٔ عالمك بر (قانون قویم) (loi immuable)ه مستند و تابع اولماسی اعتقادینی نافی در . بو حده وارنجه (قدر fatum) ی قبول ایتمکدن باشقه چاره یوقدر . چونکه الٰهك ارادتی کیفی اولورسه جریان حادثاتده اطراد (uniformité) اوله‌ماز . قانونده یوقدر که اولسون !.. اویله اولونجه تدبیرلرك ذره قدر حکمی و حیاتمزه فائده‌سی اوله‌ماز . زیرا استقبالی کشف ایده‌مه‌یزکه بعضی احتماللره قارشی صاقینه بیله‌لم !.. فرضا ژاپونیایه سیاحت ایده‌جك اولان بر آدم (طیفوین فورطنه‌لری) نك معین زمانلرده وقوع کلدیکنی

سنه‌نك

۹) متنه

بیلیر و اسبابنی ده تحقیق ایده‌رك كیفیت ده امین اولورسه اوكا كوره تدبیر اتخاذ ایده‌رك
موافق و سالم بر فصلنده بول چیقار. هیچ اولمازسه بوزده سكسانه ~~chance~~ (سلامت
احتمالی chance de salut) واردر. چونكه او مذهبه قورطنه‌لر [illegible] طبیعی و مطرد
بر قانونه تبعاً ظهوره كلیور. اویله اولمایوبده (capricieusement et par hasard) كیفی و تصادفی
بر صورتده وقوعه كلیورسه‌یدی، [illegible] تدبیرلرمزك نه حكمی اوله‌بیلیردی؟.. یارینه محققه
كونشك طوغه‌جغنی بیلیورز. واقعا بوكا ایناتیشمز بر وجوب (nécessité) ایله عقلاً
مؤید [illegible] دكل، منحصراً (استقرائی inductif) بر اینانیشدر: شیمدی‌یه
قدر طلوع و غروبك [illegible] اطراد و توالیسنه استثنا تشكیل ایده‌جك تك
بر وقعه كوره‌مدیكمز ایچوندر، یارینه ده كونشك طوغه‌جغنه ایناتیورز. چونكه شیمدی‌یه
قدر هیچ الداتماشدر. فقط یارینه كونشك طوغماماسی احتماللنه ذره قدر ذهنمز
قابل ایلمه‌یدی، یارینه ایچون امنیتله هیچ بر قرار اتخاذ ایده‌مزدك. بناءً علیه تصرف
امورده هر تورلو تدبیر بیهوده و فائده‌سز اولوردی. بو تقدیرده دخی اك طبیعی وضعیت
— بزجه مجهول و اعتقادمزجه مقدر اولانه — جلوه و وقوعاتنه (انتظار expectation) در،
یعنی (تعطیل ارادت) ایتمكدر.

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No RTB-376-2

بالعكس اللهك عبث ایسه ایشله‌میه‌جكنی دوشونورسه‌ك مشیت الهیه‌یی بر قانونه قویم
اولمه اوزره قبول ایده‌رز؛ و مشیت صمدانیه‌یه علمز تعلق ایده‌بیلدیكی نسبتده سلامت
و امنیت اوزره یاشایه‌بیلیرز؛ او قانونه [illegible] (لایتغیر اولانه‌نك ایجابنه) تماملیه اتباع ایده‌رك حكمنه منافی اولانه
[illegible] احوالده صاقینه‌بیلیرز كه اك طوغرو معناسیله اراده جزئیه بودر.
بو اعتقاده كوره (تصادف hasard) اوله‌ماز. (حصول فعل production de l'acte) ده
دخی اولا (علم)، صوكره (ارادت)، دها صوكره ده (استطاعت) لزومنه قناعتمز خصوصیده
اولور. (جبریه fatalisme) ایله (ایجابیه déterm.) مذهبلرینك اساسلرنده كی فرق اعتقاد بوراده آشكار اوله‌رق كوروله‌بیلیر.
• آنهانك موضوعات خاصه‌سنده معدود اولان بو مسئله‌لرله مشغول بولونانلر ایك

متنه: حکما جناب حقی (فاعل موجب) طانیر، یعنی ایجابیه determinis اعتقادینی مقربولونوردی.

اعلا بیلیرلرکه بو بحث ، بزده اشاعره ایله حکما (*) آره سنده زیاده سیله شدتلی مناقشاتی موجب اولمشدی. اهل سنت اللهك کیف مایشا کائناتی تصرف واداره ایتدیکنه اینانیر واونك ایچون جناب حقی (فاعل مختار) طانیردی. ایشله دیکنی حسب الایجاب یاپحه (مشیت) ك معنای حقیقیسی ایله اویوشه مایه جغندن طولایی (فاعل موجب) وصفی شانه الوهیته لایق کورمزدی. مع مافیه حق تعالی یی (فاعل مختار) توصیفیله تلقی ایدوبده مشیتی هرتورلو قیودتن قصدن قورتارانه اهل سنت علیم وحکیم اولان اللهك عبث ایشله مه جکنی ده نظر دقته حواله ایتدیکی ایچون (caprice) نظریه سنی قطعیاً رد ایتمه اولویوردی. شو تقدیرجه کائناتك بر قانونه قویم اوزره اداره اولونقده بولوندوغنه قناعت خصوصنده اشاعره ایله حکمانك اعتقادی بر دی ج یالکز بر سوزله خلاصه ایدیلیه بیلیر؛ خلقتده عبث یوقدر. خلق الله ایچون تبدیل یوقدر!) معنا سنده وارد اولان نصوص جلیله، هپ قانونه قویم اعتقادینی مؤید در. بو نی ذاتاً حکما قبول ایدیورودی. اهل سنت عندنده ده الك قوی دلیل نه بو ایدی. بنا علیه آره ده کی اختلاف دیمك ایستیور ایدی.

اشاعره: (الله عبث ایشله مز!) دییوردی. حکما: (ایشلیه مز!.) مابا قیسی نزاع لفظی یه منجر اوله بیلیر. اهل سنت، بو اوعاده نوعما اضطرار کورودکی ایچون معارضه ایدیور ومشیت اعتقادینی قورتاریوردی.

بوتونه بو مسائل خطیره یه شاعرانه بروضع وطور ایله بنا شانه حامدك اعتقادی شدتله تناقضدر. ذاتاً ملاحظات فیلسوفانه سی هر آنده ده کیشه حسیاتنك محصولی اولدوغی ایچون یکدیکریله هنوز تألیفی قابل اوله مایانه بعضی مذاهب متخالفه نك اساسات اعتقادیه سنی ناطق اولان دستورلر حامدك اثرلرنده واضحاً کوروللور.

سؤال

بو بحثده شو ادعامه پك کوزل مثاللر واردر؛

شاعر زواللی رفیقه سنك روحنه شو وجهله خطاب ایدیور:

بن زائر سن دفینه مقبر پرستشی قیلالم بونی برابر؛
چیقدکمی حضور کبریایه بیلدکمی نه در او طفل اکبر؟..

شو طفل اکبرك تعبیرنده بوتون (caprice) فرضیه سی مندمج در. الله بوراده هر شیله اکلنن ایچون

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No RTB-376-3

کائناتی او بونجاغه ایتسه اوینار ، ایسته دیکی کبی قیروب دوکر بر چوجوق کبی تصور اولونمشدر.

بو تعبیرک تفسیری دیمک اولان شو بیتلر - که اسلوب و ادا اعتباریله شیخ غالبک

مشهور طرد بیتنی خاطره کتیریر - هیچ شبهه یوق که شاعرانه بر لسان ایله اداعا ایدییورکه او

طفل اکرک بازیچه‌سی انقلاب عالم در.

معصوم که راز در بقاسی
کهواره‌سی شادمانه ماتم
معصوم که یوقدر انتهاسی
ایتمشدی نی او خالق ناس
جانانه بیلیور او طفلی جانلر
ای روحی قیلانه کوزمده پرواز
اول پرده فاصل کچی زمانلر

معصوم که خنده درلقاسی
بازیچه‌سی انقلاب عالم .
حساره کندیسی کندینک خداسی
فکرمده وجودینک ضیاسی
پرورده سیدر او طفلک انلر
اولدقمی او آشیانله دمساز .
مرئی‌می زمینلر آسمانلر

دییور ؛ فقط نه شبهه ایدییور ، اینانمییور ؛
سوراخ اونوردده نه آکلار ؟
بیلمز — مکتبه مطالعه نه اکلار ؟

دییور .

صوفیه شرقه عندنده یک معتبر و یک طوغرو بر سوز وار : عقل و همکلامنی تمییز ایدرک او انجه سنک کندی قیاسکدر الله دکلدر . دیرلر . حامد بو ادعانک نه قدر طوغرو [ضعیفه آردینه باقه !]

مجسمه anthropomorphisme اعتقادینه غریب بر مثال اولان بو تصور (caprice)

فرضیه‌سنه یک یاقیشیق آلیر ؛ یعنی تشبیه در ؛ بالخاصه تصادف اعتقادینی متضمن و حتی

مستلزم‌در . بناءً علیه حامدک تصادف حقنده کی ملاحظات فیلسوفانه‌سنی ده بوراده

تدقیق ایتمک لازم‌در .

بو خصوصده حامدک فکری حر یحدر ؛ مشاهدات عادیه‌دن منبعث بر آغنوستیسیزم

دستوری عرض ایدییور ، نه حیرتی پوسته اولیور .

چوجوق شی بیلیرم دینیر تصادف
باقدقجه بو حاله فکر عارف
بیک شک و یقینه ایدوب ترادف
حاصل اوله‌ماز خلاصه قول

چوجوق شبهه ایدر بوکا تخالف
اولمقده تخلفه مصادف
حیرتده عیانه اولور تضاعف
بر لرجم بوسر ایله تعارف .

مع مافیه بو تردد حالنده قالمییور . باشقه بر یرده (نؤلوره !) اویله ادعا ایدییورکه

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No RTB-376-401

سویلی چوجوقلرینه خطاب ایدرکه : (بوتون چوجوقلری سویور. چوجوقلغی سویور.)
اولدوغی طفل اکبر تصوری ایله پك اعلا کوستریور؛ چونکه حقیقتده طفل اکبر کندیسیدر.

دویدیه بیله برچوجوقدم ایواه   ماضی ده کی بن، اولدم ایواه
برباشقه سیدر بوتون بوتون او   اصلاحه تمازینی بوکون او. الخ.

دیدیکی حالده

اصلا بویوماز او برحسی در. طفل ایتمه بکز که اجنبی در.

دیمشدی.

شاعرده چوجوقدر ای قیزم بیل.

دیه دخی تأکید ایدیور. اونك ایچون چوجوقلری دها طوغروسی چوجوقلغی سویور. حتی
اعتقادات محکمه سنی صارصان، امیدینی یقیجی یاقانه علم اضافی [illegible] ایله تشنیع الام
ایلهدیکی ایچون چوجوقلرك کلیشی کوزل دوشونجه لرینی دها زیاده طوغرو بولویور
وچوقه سویور.

سزلرده کی اعتقاد خوشدر. الك طوغروسی او؛ بزمکی بوشدر.

دیور. چونکه: بیلمك فائده ویرمیه جکسه بیلمه مك اولادر:

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No RTB-376-4b

(١٢)

بز حادثاتك طرز جريانني بيلمه ديكمز ايچون (بوكونه) قدره تصادف ديورز. بوقه تصادفك ده نام و شاني قانوندر.

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No RTB-376-59

تصادفك ده درم نام و شاني قانوندر

بوكونكي نامي تصادفه - نيله يم - قدرك !

[illegible]

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No RT8-376-56

La Conception d'un
Dieu Capricieux

[illegible]

(16)